

3. Фізичне виховання курсантів навчальних закладів МНС України упродовж дня: навч. метод. посіб. / Р. Т. Ратушній, В. В. Кошеленко, А. М. Ковальчук, Ю. М. Антошків. – Л. : ЛДУБЖД, 2011. – 140 с.

4. Закон України "Про фізичну культуру і спорт".

5. Матвеев Л.П. Теория и методика физической культуры. — М.: ФизС, 1991. — 225 с.

УДК 159.9:316.356.2

ФАКТОРИ, ЯКІ ВИЗНАЧАЮТЬ ЗАДОВОЛЕНІСТЬ ПАРТНЕРІВ У ШЛОБИ

*Шпікула І.В., Львівський державний університет безпеки
життєдіяльності, Гуманітарний факультет, напрям підготовки
«Практична психологія»*

*Брочковська Ю.Б., викладач кафедри практичної психології та педагогіки
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності*

Кожна людина у віці дорослості намагається долучитися до всіх видів соціальної активності: відходить від батьківської сім'ї, обирає супутника життя, приймає рішення про шлюб і створення власної сім'ї. Сім'я є необхідним елементом соціальної структури людського суспільства, важливим інститутом соціалізації особистості.

Сім'я як найменший суспільний осередок відіграє велику роль у сучасному суспільстві. Вона є первиною клітиною соціальних груп, класів, які утворюють соціальну структуру будь-якої країни. Тому, дослідження сім'ї, шлюбу має велике теоретичне та практичне значення, є важливою передумовою розуміння багатьох процесів, які відбуваються як в особистісному житті людини так в суспільстві загалом. За останні роки вітчизняна психологічна література збагатилась значною кількістю робіт з проблем сім'ї, але низка важливих питань залишається мало вивченою. Актуальним постає вивчення тих факторів, які визначають задоволеність, чи, навпаки, незадоволеність шлюбом.

У дослідженні Д. Іванова, яке здійснилося в руслі концепції самоактуалізації (А. Маслоу), показано деякі особливості процесу самореалізації особистості в шлюбно-сімейних стосунках. Самореалізація особистості завжди опосередкована пізнанням і ставленням людини до іншої людини та інших людей до неї. У шлюбі найближчою людиною, яка значною мірою сприяє самореалізації, є шлюбний партнер. Образ «Я» як програма самореалізації предмечується кожним шлюбним партнером у конкретних результатах шлюбно-сімейної взаємодії [5, с.132].

Шлюб слугує організації різноманітних потреб чоловіка та жінки в умовах тісного і тривалого контакту. Вчені вважають, що шлюбний потенціал складається з матеріального, фізичного, духовного, сексуального і психологічного чинників. Для формування стабільних шлюбних стосунків вирішального значення набуває не лише наявність у подружжя тих чи інших позитивних у кожному з факторів, але й ступінь відповідності цих якостей очікування [6,с.131].

Важливою умовою взаєморозуміння; узгодженості потреб та успішного подолання сімейних конфліктів, а, отже, і фактором задоволеності шлюбом є подружня сумісність партнерів.

Науковці виділяють кілька видів сумісності:

1) Соціальна сумісність – особливий погляд людини на світ, ціннісні орієнтації. Вона полягає в розумінні сенсу життя, суспільні активності, відносинах до себе і до інших людей. Дуже важко витримати таку несумісність у шлюбі протягом усього життя.

2) Психологічна сумісність полягає у взаємодії характерів, темпераментів, особистісно-вольових якостей подружньої пари. Саме від неї залежить емоційний настрій у сім'ї.

3) Сімейно-побутова сумісність означає єдність поглядів на стиль життя, на призначення сім'ї, на сімейні ролі [1,с.72-75].

Ще одним важливим фактором формування задоволеності чи незадоволеності в шлюбі є очікування подружжя. Соціальні очікування розглядаються багатьма дослідниками як мотиваційний компонент особистості, як компонент комунікативної взаємодії, що відображає об'єктивну необхідність узгоджених дій; як вид соціальної оцінки і прояв особистісної рефлексії.

В теоріях атрибуції та міжособистісній перцепції підкреслюється провідна роль експектації у процесі становлення і збереження взаєморозуміння.

В теоріях рольової поведінки та теорії конвенціональності, соціальні очікування розглядаються як компонент соціальної ролі, як нормативні очікування, що виступають в ролі соціальних санкцій [4, с.228].

Міцність та стабільність сімейних стосунків, а, значить, і факт задоволеності подружжя стосунками в сім'ї, в достатній мірі залежить від соціально-економічних умов в суспільстві. Урбанізація, міграційні процеси, можливість швидкого переміщення як у межах країни, так і за її кордонами, майже повна анонімність особистісного життя людини у місті, радикальні і практично постійні зміни у виробництві внаслідок науково-технічного прогресу, вплив масової культури, агресивної реклами, послаблення дії на життя людини релігійних норм, кризової ситуації у розвитку суспільства, висока напруженість особистісного життя – все це не сприяє зміцненню сім'ї.

До числа факторів, що також впливають на задоволеність шлюбом, вчені відносять наступні:

- позитивне ставлення до партнера, що виражається в легкості спілкування, фізичної, сексуальної й інтелектуальної привабливості партнера, збіг ціннісних орієнтацій партнерів;

- емоційна задоволеність відносинами з партнером: вираження любові з його боку; у повага, взаємна допомога подружжя особистісному зростанню кожного; задоволеність тим, наскільки добре партнер виконує запропоновану соціально-емоційну роль; наскільки рівноправними є його відносини з партнером; наявність сексуальної задоволеності; любов до партнера; відповідальність образу дружини образу ідеального чоловіка; відчуття подружжя себе єдиним цілим – подружньою парою;

- параметри ефективності спілкування в подружній парі: глибина саморозкриття партнерів; точність невербальної комунікації; наявність у подружжя загальних символів; спільність очікувань; частота успішного спілкування в парі; подібність сприйняття подружніх ролей; взаєморозуміння і емпатія.

- взаємодія, що поєднує такі фактори успішності шлюбу, як дружба подружжя, спільність їхньої діяльності, ефективність взаємодії, фізична близькість при взаємодії [2, с.31-32].

Отже, сім'я – це найважливіша форма організації особистого побуту, засновано на подружньому союзі та родинних зв'язках, стосунках між чоловіком і дружиною, батьками і дітьми, братами і сестрами та іншими родичами. Основними факторами, які зумовлюють ступінь задоволеності шлюбом, виступають подружня сумісність; рівень задоволеності потреб партнерів у шлюбі; рольові очікування подружжя; особливостей міжособистісної взаємодії партнерів, а також соціально-економічні фактори.

ЛІТЕРАТУРА

1. Боднарчук О.І. Психологія сім'ї: Курс лекцій. – К.: МАУП, – 2001. – 348 с.
2. Левицький В.Н. Психология семейных отношений. Рекомендации и тесты. – К., 1991. – 67 с.
3. Психологія сім'ї: Курс лекцій. – К.: НАУМ, 2001. – 208 с.
4. Хлопоніна Н.Є. Особливості статево-рольової диференціації в сучасній сім'ї // Вісник Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка: Педагогічні науки. - №16 (111)–2006. –С. 228-234.
5. Хлопоніна Н.Є. Вплив рольових очікувань подружжя на характер сімейного спілкування // Актуальні проблеми психології. Том 3: Консультативна психологія і психотерапія: Зб. наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костока АПН України/ За ред. Максименка С.Д., Кісарчук З.Г. – К.: Міленіум, 2003.–Вип.2. – С.132-137.
6. Шнейдер Л.Б. Психология семейных отношений. Курс лекцій. – М.: Апрель-Пресс, Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2000. – 512 с.